

5. Щодо правового регулювання права власності на природні об'єкти на Місяці та інших космічних тілах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legalalliance.com.ua/rus/171/print/>

УДК 347.85.001.11(73)(043.2)

Велікян Л. А., Дмитришина В. А., студентки,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шапенко Л. О., асистент

КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ КОСМІЧНОГО ПРАВА США

У сучасному світі безпека залишається одним з найбільш важливих факторів міжнародних відносин. З'являються нові загрози, нові ризики, з якими стикається міжнародне співтовариство в цілому і окремі держави зокрема. Космос все активніше використовується людством для задоволення різноманітних потреб, від розвитку космічної діяльності залежить і економічний стан держави, і її безпека. У цій сфері є свої лідери, і одним із найвпливовіших є Сполучені Штати Америки, оскільки мають дуже чітке розуміння своїх космічних амбіцій і сформульовану послідовну космічну стратегію.

З одного боку, космос є чинником забезпечення національної безпеки. Відбувається його активне використання в цілях збору інформації та для розміщення ударних засобів [1]. З іншого ж боку, космос стає сферою зіткнення інтересів багатьох держав, які цілком виправдано визнають значення розвитку космічних технологій та їх використання. Якщо раніше космічним потенціалом володіли тільки дві наддержави, то тепер космічні розробки, підкріплені серйозними успіхами, з'являються у Китаї, Індії та ряду інших країн [2, с. 58]. Більш того, Китай та Індія починають освоювати і використовувати космос настільки активно, що, цілком можливо, через 20-30 років Росія втратить місце в трійці космічних лідерів, куди увійдуть США, Китай та Індія.

Для всеосяжного аналізу космічної стратегії США необхідно простежити еволюцію в концептуально-теоретичних поглядах керівництва США на використання космічного простору у військових цілях в кінці ХХ - початку ХХІ століття. Почавши з 1996 р., коли Президентом Біллом Клінтоном була введена в дію директива PDD-NSC-49 / NSTC-8, основними цілями військово-космічної політики США стали: розширення знань про Землю, сонячну систему і Всесвіт; підтримка і зміцнення національної безпеки Сполучених Штатів; підвищення конкурентоспроможності національної економіки, розширення наукових та технічних можливостей; заохочення

інвестицій окремих штатів, спрямованих на використання ними космічних засобів і технологій; розширення міжнародного співробітництва для просування інтересів США у сфері внутрішньої та зовнішньої політики і забезпечення національної безпеки [3].

Для того, щоб домогтися необхідних переваг в космосі, в 2002 році було розроблено План Космічного командування США на період до 2020 р., яким визначено чотири ключові цілі: контроль над космосом з метою отримання повної і своєчасної інформації щодо запуску різноманітних об'єктів; глобальний захист шляхом створення протиракетних систем; об'єднання всіх сил для забезпечення безпеки країни; глобальне партнерство, що передбачає обмін інформацією для захисту від тих чи інших загроз [4].

Всі ці документи, певною мірою, були підготовчими для нової Космічної доктрини. Її розробка була викликана появою в світі нових загроз та створених для їх протистояння новітніх технологій. Найвищий рівень розвитку цих технологій, що використовувалися для здійснення космічної діяльності та проведення бойових операцій, вимагав відповідної теоретичної бази, а також правового закріплення у концептуальному документі.

Космічна доктрина Президента Дж. Буша-мол. побачила світ в 2006 р. У ній США підтвердили прихильність до вивчення і мирного використання космосу, але тут же обмовилися, що цей принцип сумісний з оборонною та розвідувальною діяльністю в космосі в цілях забезпечення національних інтересів. Особливо підкреслюється, що ніяке обмеження прав США на використання та збір інформації за допомогою космічних систем не допускається. Тим самим США фактично заявили про монопольне право на використання космосу. Співпраця з іншими країнами для спільного мирного використання космічного простору США допускається, але тільки в цілях захисту і зміцнення свободи і демократії по всьому світу. Втручання ж інших країн в американські космічні системи буде розглядатися як порушення прав США і може спричинити непередбачувані наслідки. США зберігають за собою право відстоювати свої інтереси в космосі, зберігати для себе свободу дій, стримувати агресивні дії інших країн, відповідати на втручання, перешкоджати іншим країнам використовувати космос в їх агресивних інтересах. При республіканській адміністрації Дж. Буша-мол. США все більш жорстко заявляли про свої права на одноосібне використання космосу як в мирних, так і у військових цілях. США відмовлялися від участі в міжнародних договорах, що стосувалися контролю над озброєннями, які, на їхню думку, могли б порушити право проводити дослідження, розвивати космічні програми, проводити випробування або здійснювати іншу діяльність з метою забезпечення національних інтересів [5, с. 9].

Нинішня позиція США з цього питання є більш складною. З одного боку, всі дії спрямовані на відновлення американського космічного лідерства шляхом проведення більш миролюбної космічної політики, прагнучи ввести повну заборону на зброю, здатну вражати військові та цивільні супутники. З іншого ж боку, прийняття нової Доктрини космічних операцій означає, що збройні сили США готові вживати будь-яких активних наступальних заходів з дезінформації, дезорганізації, стримування і руйнування космічної інфраструктури противника, якщо вона становить загрозу безпеці США.

Таким чином, можна зробити висновок, що найпріоритетнішою державною програмою розвитку космічної діяльності є Космічна доктрина Буша-мол, на основі якої США намагаються юридично закріпити власну перевагу щодо космічного простору.

Література

1. Joint Vision 2020. US Government Printing Office. Washington D.C. 2000.
2. Шемшученко Ю. С. Космічне право: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. С. Шемшученко; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Київ. ун-т права. – К.: Юридична думка, 2012. – 278 с.
3. Крутских А. Космос в политическом измерении / А. Крутских // Международные процессы. – 2007. – № 2 (14). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.intertrends.ru/fourteen/002.htm>
4. Лукшин Б. С. Анализ космической стратегии США и ее соответствие тенденции регионального развития / Б. С. Лукшин // Россия и Америка в XXI веке: электронный научный журнал. – [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.rusus.ru/?act=read&id=165>
5. T. Hitchens. Developments in Military Space: Movement toward space weapons? // www.cdi.org October, 2003. – P. 9. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusus.ru/print.php?id=165>

УДК 347.82:656.7(043.2)

Воленюк О. О., Лацонов В. О., студенти,
Факультет літальних апаратів,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шуст Н. Б., д.соц.н, професор

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ПОВІТРЯНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Особливість повітряного транспорту, що відрізняє його від інших транспортних засобів, – швидкість перевезення. На коротких відстанях (до